

jaký platil již podle §§ 16 a 17 knih. řádu pro procesní a exekuční útraty a tříleté úroky, že další rozšíření odpovídá potřebě praktického života, která se zejména pocítovala, měla-li býti nějaká pozůstalostní pohledávka převedena na peněžní ústav, který pro sebe pojištění vedlejších závazků žádá, že konečně hledělo se i k povaze úvěru, který se skytá, totiž úvěru záložen, spořitelén a bank, jehož požadavkům mělo býti uvolněné zástavní právo přizpůsobeno. Má-li osnova připustiti nějaké rozpětí zástavního práva, pak shora uvedené důvody žádají alespoň, aby povoleno bylo jen nejnemnější zvýšení. Přihlédněme nyní k jednotlivým normám, jak jsou navrženy.

§ 461 a) odst. 1 ustanovuje: »Právo zástavní ve veřejných knihách... zapsané vztahuje se i na zákonné úroky, úroky z úroků a útraty vkladu, výpovědi a kvitance.« Norma zřejmě dosahuje netoliko na zástavní právo p r v o t n ě z a p s a n é, n ý b r ž i n a p ř e v á d ě n é (arg. slova cit. paragrafu »Právo zástavní ve veřejných knihách zapsané,« jimiž nečiní se rozdíl). V obou případech týká se možného rozsahu zástavního práva (t. zv. normální hypotéka), zatím co pro konkrétní případy čteme v odst. 2. téhož paragrafu: »Mají-li se platiti, stanoví se osobním závazkem (§ 460 a).« Má však ještě jiný význam. Jak je upravena, znamená, že nebude třeba výslovně vytýkati, že zástavní právo vztahuje se na řečené částky, když splatnost stanoviti bude osobní závazek. Vrátime se k tomu později.

(Dokončení.)

Mezinárodní stíhání zločinců.

Píše Dr. ANTONÍN GLOS.

Mezinárodní stíhání zločinů a zločinců, nesnadné již v době předválečné, po válce značně se ztížilo; na různé nedostatky zvláště doby předválečné upozornil jsem v »Právniku« »Zprávách práv. Jednoty, mor«, »Časopisu pro právní a státní vědu«, zejména v Gross Arch. Krim. Anthr. 31, str. 165 v článku »Die Verfolgung flüchtiger Verbrecher.«

Příčiny neuspokojivého mezinárodního stíhání zločinců jsou ovšem velmi různé, bylo o nich jednáno i na nedávném mezinárodním policejním kongresu ve Vídni, projevována sice ochota napomáhati úspěšnému mezinárodnímu stíhání, ale v praxi nepozorovati vždy účinky této slibované ochoty.

Republika čsl. má — jako každý jiný stát — na věci zájem, jak ukazuje již z e m ě p i s n á p o l o h a státu, hraničíme na stát rakouský, německý, maďarský, polský, rumunský, máme nejen s těmito sousedními, ale i jinými státy hojně styky obchodní, kulturní, politické, máme aneb uzavíráme smlouvy obchodní a jiné mezistátní smlouvy i konvence, vystěhovalectví i přistěhovalectví je poměrně dosti čilé, to vše vyvolává v našich zemích čilejší mezinárodní frekvenci a tím i zvýšený zájem na mezinárodním stíhání zločinců vůbec, nejen ovšem tzv. mezinárodních zločinců.

Také neurovnané politické i hospodářské poměry sousedních států, vleklé krise hospodářské, poměry valutové mají za následek, že zvláště v našem pohraničí vyskytuje se často páchání zločinů cizími příslušníky státními, konfigurace státu našeho to usnadňuje, neméně i obtíže překročení hranic našimi orgány bezpečnostními.

Věc se komplikuje i velikými změnami vyvolanými vlivem mírových smluv co do ztráty a nabytí státního občanství, mírové smlouvy vytýčily směrnice budoucího zákonodárství republiky čsl. co do zákonného upravení těchto poměrů, blíže upravených i smlouvou s tím kterým státem. (O vlivu mírových smluv pro nabytí státního občanství viz č. 823 nálezu nejv. správ. soudu ve Sbírce rozhodnutí).

Obtíže vyskytují se i potud, že se přiházejí případy udělení státního občanství uprchlému zločinci, příslušníku republiky, státem asylum, třeba týž ze svazku státního propuštěn nebyl.

Asylní stát sám často nezakročí pak dosti energicky trestním řízením proti novému svému příslušníku, ač by tak dle svého vnitrostátního zákonodárství učiniti měl. Stávají se však i případy, že cizí stát z různých důvodů prostě nežádá vydání svého příslušníka derelinkvovavšího na jeho území a uprchlého na území republiky čsl., my zakročujeme

pak subsidiárním řízením trestním dle § 40 tr. z. a máme tak často i značné náklady řízení trestního, takže věc má i finančně-politický význam. Zatímni návrh obecné části trestního zákona (§ 6 odst. e) je účelnější a vhodnější než ustanovení § 40 tr. z. Nemalý význam má i nedostatky smluv o vydání; ustanovení hmotného i formálního práva trestního, zabývající se mezinárodním právem trestním, zvláště vydávacím jsou celkem skroyna; vnitrostátní zákonodárství má taková ustanovení v trestním zákoně z roku 1852, a některých zákonech trestních vedlejších (na př. zákon z 30. března 1888 č. 41 na ochranu podmořských lan telegrafních, zák. z 15. února 1922 č. 71 sb. z. a n. o vystěhovalectví, zákon na ochranu republiky z 19. března 1923 č. 50 sb. z. a n., zvláště §§ 1—9, 17, 38, mezinárodní úmluva z 4. května 1910 ř. z. z r. 1912 č. 116 a č. 184 sb. z. a n. o potírání necudných publikací, zákon o padělání peněz z 22. května 1922 č. 269 sb. z. a n.) a pak v trestním řádě z r. 1873.

Zvláštní vydávací zákon nemáme.

I při nedostatku smluv o vydání, jichž bývalá rakousko-uherská monarchie uzavřela celou řadu, vystačili jsme si i po státním převratu alespoň z nouze s předpisy zvláště trestního zákona z roku 1852 přejetými v podstatě z trestního zákona z roku 1803.

Zásady trestního zákona z roku 1803 (§§ 30—34) vyslovily nové i pozoruhodné myšlenky, jak se uznává i v literatuře mezinárodního práva trestního (F. Meili: Die hauptsächlichen Entwicklungsstufen des internationalen Strafrechtes str. 59) a zachovaly svou přizbůsobivost i účinnost za poměrů zcela změněných. Mimo to i obecně platné a obecně uznané zásady mezinárodního práva vydávacího dopouštějí i při nedostatku smluv o vydání vzdor velikým převratům v Evropě nastalým dosti účinně mezinárodní stíhání zločinů a zločinců, byť i plně potřebám změněným nevyhovovaly. Možno-li celkem po stránce materiální konstatovati dosti uspokojivý stav nynější, nelze tak říci o formálním řízení vydávacím, tu vyskytují se spíše různé vady a pocí-fují se více než dříve: jako zdlouhavost řízení, vysvětlená často i politickými poměry toho kterého státu, zvláště zdlou-

havé řízení instanční vnitrostátní (u nás radní komora — sborový soud II. stolice — ministerstvo spravedlnosti) a postup diplomatický.

I policejní ředitelství cizích států vyřizují, třeba v pilných a naléhavých věcech, dotazy třeba po několika týdnech odkazem na postup diplomatický; za takových okolností je na př. nemožno v pohraničí provésti účinné pátrání a stihání často se opětuujících velikých vloupání do pokladen i veřejných úřadů, bank, samosprávných korporací, loupeží majících ráz banditství, loupežných vražd, padělání peněz a cenných papírů, rozmanitých podvodů a klamání obecenstva páchaných příslušníky cizího pohraničního státu přímo po živnostensku, loupeživého rybolovu pomocí výbušných látek, je-li řeka hranicí a p. zločinnost. Rozvětvené podloudnictví podporuje značně zločinnost.

Již pátrání je na pohraničí, vydaném mnohdy loupeživému nájezdu band, neobyčejně stíženo, neboť k o o p e r a c e bezpečnostních úřadů pohraničních států je málo vyvinuta.

Státní smlouvy bývalou rak.-uh. monarchií uzavřené pozbyly ovšem platnosti, ač mohou i nyní býti alespoň pomůckou.

Pořízení nového trestního zákona čsl. nebude, jak konstatují i vydavatelé knihy »Trestní zákony čsl.« v nejbližší době skončeno; dokud pak nebudou uzavřeny smlouvy o vydání a právní pomoci ve věcech trestních, zůstanou předpisy trestního zákona z r. 1852 a trestního řádu z r. 1873 základními normami práva vydávacího (vnitrostátního).

Nedostatečnost norem pocítuje se ponejvíce tam, kde jde vlastně o t a k t i k u mezinárodního stihání, tedy o otázky, jež nutno, resp. i možno upravití jen s m l o u v o u m e z i s t á t n í.

Již v dobách předválečných bylo mezinárodní stihání zločinců v poměru k některým státům (na př. Spojené státy severoamer., Anglie) obzvláště těžkopádné, ano primitivní a vnitrostátním zákonodárstvím těchto států velmi stížené na úkor zájmů obecných i poškozeného, uprchlý zločinec dovede i na útěku využítkovati všech pokroků dopravnictví a zpravodajství, jichž využití pátrajícím úřadům je pro poža-

davek různých obřadností, na př. jde-li o zatčení, velmi znevýhodněno.

Hlavní úspěch mezinárodního stíhání zločinců může býti zaručen jen zjednodušením, urychlením řízení bez zbytečných formálností a polemik, při čemž ovšem nutno a zajisté i možno poskytnouti dostatečných záruk osobě, o jejíž extradici se jedná.

Po té stránce je i recipované zákonodárství republiky čsl. nedokonalé, neboť dle § 59 tr. ř. je v odporu k demokratickým zásadám našeho řádu právního obviněný, o jehož extradici se jedná, vlastně objektem řízení vydávacího, nikoliv stranou. Nejdůležitějším požadavkem je alespoň přímý styk bezpečnostních úřadů států, vydání žádacího i dožádaného zvláště ve stadiu stíhání uprchlého zločince, různých pátrání a stopování a pak zvláště úprava kooperace bezpečnostních úřadů na pohraničí.

Státy sousedící mají zajisté na tom zájem, aby zvláště v pohraničí byla bezpečnost osoby a majetku. V republice čsl. získala nesporně služba bezpečnostní postátňováním policiie, zejména zřízením policejních ředitelství ve větších místech a důležitých městech pohraničních, centralisace služby bezpečnostní je stíhání zločinů a zločinců nesporně na prospěch, než přílišná roztříštěnost bezpečnostní služby mezi různé činitele, samosprávné a státní.

Je-li nynější doba již vhodná a příznivá uzavírání smluv o vydání a poskytování právní pomoci ve věcech trestních a jaké požadavky se mají ve smlouvách těch uskutečniti, resp. co vše bude již lze a radno uskutečniti, je quaestio facti dle poměru panujících mezi kontrahenty a dle jejich právních i politických poměrů, stavu zákonodárství, obzvláště i soudnictví, nyní v mnoha státech těžkou krizí postiženého (mezinárodní obchod stěžuje si na př. na poměry v SHS.). Zatimní návrh obecné části trestního zákona vydaný ministerstvem spravedlnosti má ustanovení o vydání zločinců v § 10—12, místní platnost zákonů trestních upravena je §§ 6—9, těžiště je položeno ovšem do smluv o vydání; uchylují-li se smlouvy od ustanovení §§ 6—11, vyžadují schválení zákonem. Za podmínek § 11 může býti vydán i příslušník republiky cizímu státu, což je velikou no-

votou v dosavadní naší soustavě trestní, proti níž při dostatečných zárukách nelze ničeho namítati.

Po stránce legislativní techniky je zachována metoda dosavadní, neboť nepomýšlí se na zvláštní zákon vydávací.

Zatímni návrh obecné části trestního zákona nedovoluje proto usouditi, zdali a co by vyzískalo mezinárodní stíhání zločinců, neboť to bude lze poznati hlavně ze smluv o vydání.

Zatímni návrh věnoval pozornost typickým případům mezinárodní kriminality: obchod ženami, otrokářství, námořní lupičství, padělání cizozemských peněz nebo cizozemských cenných papírů, dále vůbec zločin obecně nezbezpečný aneb jiný trestný čin, k jehož stíhání je republika zavázána mezinárodní smlouvou.

Podle § 6 odst. 2 bude podle trestních zákonů republiky potrestán i cizinec, který se dopustil v cizině těchto deliktů, předpokládaje, že nedojde k vydání.

Tu jedná se o světové zločiny, z nichž je nejtypičtější světový zločin obchod ženami (viz též § 35 zákona o vystěhovalectví ze dne 15. února 1922 č. 71 sb. z. a n., kdež tato zásada uzákoněna. Pozoruhodné je ustanovení § 226 říš.-něm. osnovy trestního zákona z r. 1919, jež ukládá povinnost denunciační tomu, kdo se dozví o přípravách — Vorhaben — takového zločinu. Má se umožnit, aby policie závčas zakročila a zločinci oběť vyrvala.)

Zájem na stíhání světových zločinců je ovšem nemalý a i zde pocífuje se nedostatek soustavného i účinného postupu, možnost příznivého výsledku je závislá na velmi četných předpokladech jak vnitrostátních tak i mezistátních. (Zákonodárství vnitrostátní, organisace služby bezpečnostní, evidence, mezinárodní ujednání o taktice mezinárodního pátrání i stíhání, zákonná úprava spolupráce obecnstva atd.) —

Po světové válce rozšířil se měrou neobvyklou zločin padělání peněz a cenných papírů, páchání jeho usnadněno bylo ovšem i tehdejší nedokonalou výrobní technikou a velkými valutovými rozdíly, jakož i tím, že padělání peněz prováděné zvláště v cizozemských dílnách padělatelských mělo často účelem poškozovati hodnotou platidel určitého státu

srovn. § 1 odst. 2. zák. o paděl. peněz) a že padělání peněz provozováno bylo přímo za cíly politickými. Mezinárodní styky hospodářské těmito jevy nesporně trpěly, stihání v cizině bylo neobyčejně obtížné zvláště v dobách, kdy mezinárodní poměry byly ještě nevyjasněny.

Na tomto poli byly různými státy získány cenné zkušenosti kriminalistické, jichž bude lze využítovati i pro mezinárodní stihání takových zločinců. Jest nepochybné, že zásady mezinárodního práva trestního, zejména práva vydávacího, v mnoha směrech (zvláště i v otázce politických zločinů, defraudací daňových, deliktů úřednických a p.) vyžadují po nastalých velikých politických změnách revize a doplnění, tak jako i jiné otázky se mezinárodně řeší dle zcela nových hledisk. (Ochrana minorit, vystěhovalectví, mezinárodní prostředkování práce a mezinárodní ochrana práci hledajících atd.)

Posudek Nejvyššího soudu o některých otázkách vztahujících se na sjednocení civilních zákonů procesních.

(Pokračování.)

II. Vykonávání soudnictví ve III. stolici vrchními zemskými soudy (tabulemi).

V první řadě dlužno se zabývatí důvody, jež uvádějí se pro myšlenku decentralisace soudnictví ve III. stolici.

Tato myšlenka je prý významná zejména ve státě s různým rozvrstvením obyvatelstva po stránce kulturní, sociální a hospodářské a decentralisací zjednála by se prý možnost, aby i ve III. stolici rozhodovali soudcové, obeznalí se všemi poměry, panujícími v obvodu území, v němž se sporný děj udál.

Tento význam a očekávaný účinek decentralisace soudnictví ve III. stolici před zevrubnějším rozborem věci není s to, aby obstál.

Kdyby tato hlediska měla býti uznána za opodstatněná, bylo by jedině logickým důsledkem, že nejvyššího sou-